

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
1985

BRNO 1987

Literatura:

- Kazdová, E. 1984: Těšetice-Kyjovice 1, Starší stupeň kultury s moravskou malovanou keramikou, Brno, 199.
- Kazdová, E. 1987: Příspěvek ke staršímu stupni kultury s moravskou malovanou keramikou v okolí Brna, SPFFBU E 32, v tisku.
- Kazdová, E. - Přichystal, A. 1985: Sídliště s moravskou malovanou keramikou staršího stupně v Popůvkách /okr. Brno-venkov/, PV 1983, Brno, 23.
- Salaš, M. 1984: Kamenná broušená industrie, in: Kazdová, E., Těšetice-Kyjovice 1, Brno, 204.

Weitere Funde aus der neolithischen Siedlung in Popůvky /Bez. Brno-venkov/. Im Kataster der Gemeinde Popůvky in der Flur "Panské nivy" störte der Aushub für einen Kabel der Stromleitung ein Objekt mit mährischer bemalter Keramik /Abb. 7/. Die nicht grosse Siedlungsgrube enthielt Inventar, das für die voll entfaltete Phase Ia der Kultur mit mährischer bemalter Keramik bezeichnend ist.

DALŠÍNÁLEZY ZE ŠIŠMY /okr. Přerov/

Jiří Pavelčík, AÚ ČSAV Brno, expozitura Opava

Pracovníci opavské expozitury AÚ ČSAV Brno ve spolupráci s Josefem Jančou ze Šišmy sledovali i v roce 1985 osídlení na katastru obce. Z nálezů zaujme zejména kolekce štípané a hlazené industrie z lokality ležící při východním okraji Šišmy /sektor L/. Soubor je datován do období kultury s moravskou malovanou keramikou střepovým materiálem. Překvapující je nález hrotu typu Vachons, jehož výrazná bílá patinace potvrzuje jeho paleolitické stáří. Vzhledem k tomu, že se jedná o ojedinělý nález v neolitickém prostředí, domnívám se, že pochází z některé mladopaleolitické stanice ležící v blízkém okolí lokality /Lhotka u Lipníku n. Beč. ?/, na níž byl v neolitu nalezen a opětně používán v pracovním procesu.

Weitere Funde aus Šišma /Bez. Přerov/. Im Jahre 1985 ging man einer ausgedehnten Besiedlung nach, die schon früher im Kataster der Gemeinde festgestellt worden war. Von den Funden ist besonders die Kollektion an Silexen und geglätteter Industrie der MBK von einer Lokalität interessant, die am östlichen Rand der Gemeinde liegt. Aus dieser stammt auch eine Spitze des Types Vachons jungpaläolithischen Alters, die vermutlich erst im Neolithikum aus irgendeiner umliegenden Station gebracht wurde.

NEOLITICKÝ NÁLEZ Z ŘEPIŠŤ /okr. Frýdek-Místek/

Jiří Pavelčík, AÚ ČSAV Brno, expozitura Opava

Při terénním průzkumu v katastru obce Řepiště /Řepiště, o. Frýdek-Místek/ jsme na poli sousedícím s drůbežárnou pro odchov broilerů místního JZD našli čtyři silexy - dvě škrabadla, retušovanou čepel a úštěp-, oboustranně klenutou sekerku a část opracovaného bloku šedozelené horniny. Keramický materiál se nám bohužel nepodařilo získat, takže naleziště můžeme rámcově datovat do období mladšího neolitu až staršího eneolitu. Lokalita se nachází v severozápadní části katastru obce. Na východě ji vymezuje okresní silnice Vratimov - Řepiště - Frýdek, na jihu okresní silnice Paskov - Řepiště, na západě lesík Zaryje se zbytky středověké tvrze a na severu terasa bezejmenného dnes vysychajícího potůčku.

Neolithischer Fund aus Řepiště /Bez. Frýdek - Místek/. Auf dem Felde, das mit der Hühnerfarm der örtlichen LPG benachbart ist, fand man gespaltene und geglättete Industrie jung-neolithischen Alters.

ZJIŠŤOVACÍ VÝZKUM V NÁMĚŠTI NA HANÉ /okr. Olomouc/

Drahomíra Kaliszová, Krajské vlastivědné muzeum Olomouc
/Tab. 19/

V červenci 1985 provádělo KVMO zjišťovací sondáž v Náměšti na Hané, v trati Valník. První zprávu o nálezech z Valníku podal V. Houdek /1885, 131/. Tehdy šlo o pohřebiště lužické kultury, narušené při stavbě železnice. Ve 30. letech při kopání silnice do Loučan byly nalezeny tři nádoby mohylové kultury, pravděpodobně z hrobu a hrnek z 10. stol., asi také z hrobu. V r. 1957 se J. Skutil zmiňuje o nálezu hrobu tří jedinců se dvěma středohradištními nádobami na zahradě domu č. 369 na Valníku /Skutil 1957, 24/.

Od dva roky později byly na dvoře úhož domu nalezeny další tři hroby bez milodaru /Skutil, 1959/. R. Tichý /1968/ a J. Nekvasil /1968/ popisují nálezy zachráněné při stavbách domu na Valníku v r. 1967; byly to střepy kultur lineární, vypíchané, MMK fáze IV, nálevkovitých pohárů, lužické a slovanské 10. stol. a neolitické štípaná industrie. Konečně V. Dohnal /1983/ publikoval nález bronzové dýčky a jehlice ze zničeného hrobu lužické kultury u domu č. 435.

Sondy jsme kladli na širokém pásmu trávníku mezi zahradami domu na Jiráskově ulici a polní cestou za zahradami domu na ulici Rudé armády. Ze šesti sond jsme objekty zachytili ve třech. Další čtyři sondy jsme položili východněji za zahradami domu na ulici Rudé armády. V jedné z nich jsme odkryli hrob.

V sonde 1 jsme po skrytí čtyřicet centimetrové vrstvy navážky začali odkrývat tmavou kulturní hlínu, v níž se nacházely střepy MMK, kusy mazanice, kameny a zvířecí kosti.

Střepy byly vesměs z materiálu silně písčitého, okrově až cihlově červeně zbarvené, na lomu často vrstevnaté. Vnější strana bývá hlazená, stěna tvrdá. Okraje jsou převážně zaostřené a zaoblené, dna oblá a ostrá, hrdla prohnutá, vyskytla se dvě rohata ucha a tři dna z mís na nožkách. Výzdobu tvořilo pouze rýhování okraje a výčnělky pod okrajem nebo pod hrdlem, tvaru soví hlavičky, polokulovité nebo kulovité. Řadím je do fáze IIa. V hloubce 100 cm se začaly objevovat vedle střepů MMK i šedé střepy zdobené vpichy a jezourková štípaná industrie, asi po deseti centimetrech MMK téměř vymizela. Střepy vypíchané kultury byly většinou z plaveného drobnozrnného materiálu, měkké až středně tvrdé, v různých odstínech šedé, někdy okrové. Povrch byl hlazený, přirozený i otřelý na střepích z jedné nádoby; původně byly zřejmě hlazené a leštěné jen nádoby zdobené, nezdobené měly povrch přirozený, lehce zhlazený. Okraje jsou rovné nebo mírně vyhnuté, výzdobu tvoří střídavě dvojvpichy uspořádané do obvodových pásů pod hrdlem a krovic po těle, skládajících se ze tří řad. Podařilo se sestavit mělkou misku /tab. 19:1 / a velkou hruškovitou nádobu / tab. 19:2 /. Podle způsobu výzdoby zařazují tento materiál do III. stupně vypíchané kultury podle třídění M. Steklé-Zápotocké. Mezi ŠI převládají úštěpy, vyskytlo se několik jader, škrabadel, čepeří. Od hloubky 110 cm pod povrchem vystupovala v rozích sondy spráš - ukázalo se, že sonda zasáhla střed kotlovité jámy vypíchané kultury o průměru asi 280 cm a hloubce 175 od povrchu a 115 cm od podloží. Nad ní byl mělce zahloubený /jen asi 30 cm pod podloží/ větší objekt MMK, jehož tvar neznáme. Jde tedy o časovou následnost kultur.

V sondě 2 jsme v jihovýchodním rohu objevili několik černých střepů MMK, z nichž jsme slepili část misky ze zesílenými plecemi. Hluběji se nalézaly už jen střepy lineární kultury z jemně písčitého materiálu, dobře vypálené, většinou tenkostěnné, šedé, zdobené rovnými nebo obloukovými rytými liniemi a notovými hlavičkami, patří do mladšího stupně lineární kultury podle periodizace R. Tichého. Střepy byly rozházeny kolem mazanicevé destrukce tvaru poloviční podkovy, zřejmě z pece s otvorem k jihovýchodu. Pec stála na podloží nad okrajem jámy, která se zahlubovala pod profil sondy a v jejíž odkryté části jsme našli nic, takže souvislost s pecí lineární kultury není jistá.

V sondě 5 jsme zachytili 3 objekty. První byla velká válcovitá jáma 200 x 150 cm, sahající do hloubky 160 cm pod povrchem a 100 cm pod podložím. V záspy jsme našli kužel mazanice, snad ze zničené pece. Ze střepů nalezených mezi mazanicí se podařilo sestavit část bombovité nádoby starší lineární kultury. Ostatní střepy ze záspy jámy však náležejí mladšímu stupni lineární kultury. Druhým objektem byla pravidelná mísovitá jáma s rovným dnem o průměru asi 200 cm, hluboká 120 cm. Z poloviny zasahovala pod profil v rohu sondy. Kromě jednoho střepu vypíchané kultury se v ní nacházely jen střepy věteřovské kultury. Objekt 3 byla jáma, zasahující do sondy jen svým okrajem. Ve výplni bylo několik střípků lužické kultury, blíže neurčitelných.

V sondě 8 jsme odkryli jen 10 cm pod podložím hrob jednorozměrného dítěte v natažené poloze na zádech, hlavou k západu. Pravá ruka byla položena v klíně. Hrob byl bez milodarů, lze však soudit, že patří k slovanskému pohřebišti, z nějž jeden hrob byl nalezen v r. 1956 na zahradě sousedního domu.

V době našeho výzkumu začali na rohové parcele ulice Lomené shrnovat buldozerem zeminu z plochy pro stavbu domu. V hloubce 60 cm, na úrovni podloží, se při západním konci skryté plochy vyrýsovala část velké jámy, kterou nám majitel dovolil vybrat. V první rýčové vrstvě se kromě několika střepů MMK, které se už v dalších vrstvách nevyskytly, objevovaly čemé střepy vypíchané kultury. Jáma se v severní polovině stupňovitě zahlubovala do hloubky 110 cm, v jižní měla kotlovitý tvar a hloubku 170 cm. Většina střepů pocházela z jižní části objektu. Střepy byly téměř výlučně zdobeny tremolovou technikou nebo tremolovým vpichem, u hrubé keramiky se objevovaly podlouhlé výčnělky, často široko postavené na hrdle nádoby. Podařilo se slepit jednu misku /tab. 19:3 /. Keramika odpovídá IV. stupni vypíchané kultury podle třídění M. Steklé-Zápotocké.

Kromě materiálu z výzkumu jsme získali od soukromých majitelů předměty, nalezené jimi dříve: od pí. Sklenářové střepy ze starolužického žárového hrobu rozkopaného při stavbě zídky a od p. O. Pindura střepy z jámy, kterou z jedné třetiny až poloviny narušil při stavbě domu. V prvním případě jsme sestavili 4 nádoby - vejčitý hrnek, původně dvouuchý, šálek a dva koflíky /tab. 19:4/, ve druhém případě šlo o střepy lineární kultury, a to starší i mladší.

Literatura:

Dohnal, V. 1983: Dýčka s prolamovanou rukojetí z Náměstě na Hané, AR XXXV, 327-328.

Houdek, V. 1885: Přehled dosavadních nálezů náměšťských, ČVSMO II, 131.

Nekvasil, J. 1968: K nálezům lužické kultury z Náměstě na Hané, PV 1967, Brno, 43-45.

Skutil, J. 1957: Přírůstky ve sbírce archeologického oddělení za rok 1956, Zprávy KVM 69, 24.

Skutil, J. 1959: Archeologické nálezy muzea v Olomouci za rok 1958-1959, rukopis, v archívu arch.odd.

K V M O.

Tichý, R. 1968: Neolitické a mladší nálezy z Náměště na Hané, PV 1967, Brno, 7-8.

Feststellungsgrabung in Náměšť na Hané / Bez. Olomouc /. Im Juli 1985 führte das Museum in Olomouc eine Feststellungsgrabung in Náměšť na Hané, Flur Valník, durch. Von hier waren ältere Funde der Linearband-, der Stichbandkeramik, der Kultur mit mährischer bemalter Keramik, der Trichterbecher- und der Hügelgräberkultur, Gräberfeld der Lausitzer Urnenfelder, sowie ein slawisches aus dem 9. und 10. Jahrhundert bekannt. Die Suchgräben erfassten den Teil eines Objektes mit MBK Phase IIa, Gruben der Stichbandkultur der III. Stufe, den Teil eines Objektes der Linearbandkultur der jüngeren Stufe mit Notenkopf, eine weitere Grube der Linearkeramik / ältere sowie jüngere Stufe /, den Teil einer Grube der Věteřov Gruppe, den Teil einer Grube der Lausitzer Kultur, das Grab eines einjährigen Kindes aus dem slawischen Zeitabschnitt und den Teil einer Grube der Stichbandkeramik aus der IV. Stufe. Von privaten Findern gewannen wir Scherben der Linearkeramik aus der älteren sowie jüngeren Stufe aus einer gestörten Grube und 4 Gefäße aus einem Grab der Lausitzer Kultur.

VÝZKUM VALU HRADISKA "U VARHAN" U SLATINEK /okr. Prostějov/

Alena Prudká, Muzeum Prostějovska

Ve dnech 29.6.-20. 7. 1985 byl proveden řez valem opevnění hradiska "u Varhan" na Kosíři u Slatinek. Pro řez jsme zvolili místo, kde se v roce 1983 provádělo geofyzikální měření. Délka sondy byla 29 m. Zjistilo se, že skalní podloží vystupující ke spodní úrovni valu tvořila rozpadající se písčité droba; nad podložím byla zachycena vrstva silně slehlé červenohnědé hlíny /vrstva I/ s ojedinělými zlomky keramiky; její mocnost dosahovala 60 - 65 cm. Na vrstvu I nasedala vrstva II tvořená lehkou okrovou hlínou a mocná maximálně 50 cm. V ní ležel souvislý kamenný kryt valu, jehož mocnost činila maximálně 40 - 50 cm; tvořen byl kusy písčité droby, ojediněle se objevil vápenec.

Těleso valu, převážně vrstva II, obsahovalo střepový materiál KNP, ojediněle drobné uhlíky.

Sondou nebyly zjištěny stopy eventuálního příkopu.

Grabung des Walles auf dem Burgwall "u Varhan" bei Slatinky /Bez. Prostějov/. Im Juli 1985 wurde ein Schnitt im Wall der Befestigung des Burgwalles "u Varhan" am Kosíř bei Slatinky durchgeführt; der 29 m lange Schnitt erfasste zwei den Wallkörper bildenden Schichten, in der oberen Schicht lag eine zusammenhängende Steindecke. Die maximale Höhe des Walles betrug 115 cm vom Liegenden. Der Wallkörper enthielt Keramik der TBK.

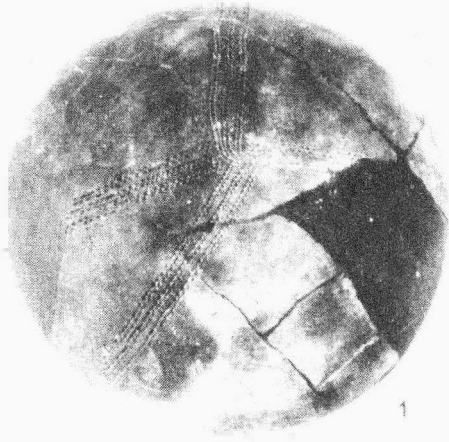
XIX. GRABUNGSETAPPE IN HLINSKO BEI LIPNÍK N. BEČ. /Bez. Přerov/

Jiří Pavelčík, AÚ ČSAV Brno, Expositur Opava

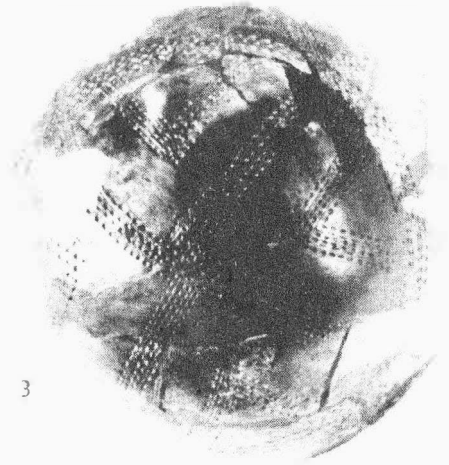
In den Tagen vom 1. Juli bis 2. August 1985 verwirklichte sich die 19. Grabungsetappe der Höhensiedlung des Volkes mit kannelierter Keramik in der Flur "Nad Zbruzovým" in Hlinsko bei Lipník nad Bečvou. Die Grabung konzentrierte sich diesmal auf die Lösung von zwei Problemen:

1/ Auf die weitere Verfolgung der Siedlungsagglomeration /Hüttengruppen/ im Westsektor des Siedlungsplateaus. Mit Sonde S-83/85 schlossen wir an den Ostrand von Sonde S-79/84 an. Auf ihrer Fläche /12,5 x 2,5 m/ erfassten wir siebzehn Siedlungsobjekte. Von diesen können wir Grube Nr. 11/85 als eine Silo-Getreidegrube und die Objekte Nr. 2, 3, 5, 6, 8 und 14/85 als Keller interpretieren. Objekt Nr. 7/85 ist höchstwahrscheinlich der Teil eines eingetieften Fundamentplateaus einer Hütte. Die übrigen Gruben /Nr. 1, 4, 9-15, 18, 21/85/ dienten als Lehmgruben. Die festgestellte Situation erwies, dass die Hüttengruppierung, die wir in diesem Raume in den Jahren 1979-1984 untersuchten, weiter in östlicher Richtung nicht fortsetzt.

2/ Auf die Fragen, die mit der Fortifikation verbunden sind, die den östlichen Rand des Siedlungsplateaus umspannt, d.h. die auf der Westwand des sog. "Židova debřa" Cannons angebracht war. Die Grabungsarbeiten konzentrieren sich seit dem Jahre 1983 im nördlichen Teil der Ostkante des Plateaus, ungefähr 100 m von dem Rand des schmalen zungenförmigen Ausläufers, der von der Nordecke der Niederlassung nach unten in die Inundation der Bečva sinkt. In Sonde S-77/B, die wir nach der Abnahme der oberen 60 cm Erdreichs im Jahre 1984 überwintern ließen, erfassten wir auf der Abhangkante eine 96 - 132 cm breite und 80 cm hohe Steinkonstruktion. Diese folgte den Azm 20° , mit der Plateaukante übereinstimmend. Die Steinkonstruktion war auf einer eingetieften 250 cm breiten Bank mit geradem Boden angebracht und ihre hintere /westliche/ Wand war in einer Höhe von 60 cm an die Stirn der Bank angelehnt. Die Steinkonstruktion können wir als einen steinernen /Erde-Stein/ Wall interpretieren. Die Reste seines oberen Teiles fanden wir eingestürzt in Sonde S-77/83-84 und S-77/C-85. Im westlichen Teil von Sonde S-77/B-84-85 deckten wir Steingruppen ab, die vermutlich mit dem Steinwall zusammenhängen. Welche ihre Funktion im

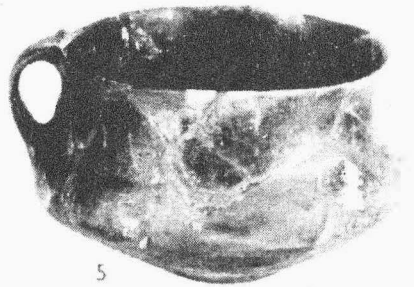
1

3

4

5

6

7

2

Tab. 19.
Náměští na Hané /okr. Olomouc/. Výběr keramiky. - Keramikauswahl.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1985

- Vydává : Archeologický ústav v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. Z. Himmelová, Dr. J. Stuchlíková, Dr. J. Unger
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : A. Krechlerová
Na titulním listě : bronzová spona z Kostic
Tisk : Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov,
provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo : ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis : 450 kusů - neprodejné